

บทที่ 1: แนวโน้มและความท้าทายทางเศรษฐกิจมหภาค

เศรษฐกิจโลกในปี 2568 เผชิญกับความผันผวนสูง แต่ยังสามารถรักษาการเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนโยบายการค้าที่มีนัยสำคัญที่สุดในรอบหลายทศวรรษ มาตรการภาษีของสหรัฐอเมริกาในเดือนเมษายนได้ผลักดันให้ความไม่แน่นอนด้านนโยบายการค้าเพิ่มขึ้นสูงสุดเป็นประวัติการณ์ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของมาตรการภาษีดังกล่าวรุนแรงน้อยกว่าที่คาด และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคในวงจำกัดกว่าที่ประเมินไว้ เศรษฐกิจสหรัฐฯ ยังคงขยายตัวอย่างแข็งแกร่ง โดยได้รับแรงสนับสนุนจากอุปสงค์ภายในประเทศและการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ขณะที่เศรษฐกิจยุโรปยังคงขยายตัวในอัตราชะลอตัวจากข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในภาคการผลิตและอุปสงค์ภายนอกที่อ่อนแอ อัตราเงินเฟ้อโลกมีแนวโน้มชะลอตัว โดยราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่ลดลงและอุปสงค์ที่อ่อนตัวช่วยบรรเทาแรงกดดันด้านราคายกเว้นในสหรัฐฯ ที่การส่งผ่านมาตรการภาษีทำให้เงินเฟ้อชะลอตัวลงช้ากว่า

ในปี 2568 เศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน+3 ขยายตัวดีกว่าคาดที่ร้อยละ 4.3 สูงกว่าประมาณการเดิมที่ร้อยละ 3.8 ภายหลังการประกาศมาตรการภาษี โดยมีปัจจัยสนับสนุนการเติบโตจากอุปสงค์เซมิคอนดักเตอร์ที่ได้รับแรงหนุนจาก AI ซึ่งยังคงแข็งแกร่งตลอดทั้งปี รวมถึงการค้าภายในภูมิภาคที่ขยายตัวแม้ว่าการส่งออกไปยังสหรัฐฯ จะชะลอตัวลง ตลอดจนนโยบายภาครัฐที่ช่วยพยุงกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างทันที่ ทั้งนี้ การบริโภคภาคเอกชนยังคงแข็งแกร่ง โดยได้รับแรงสนับสนุนจากตลาดแรงงานที่ปรับตัวดีขึ้นและอัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำ ขณะที่การลงทุนเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน จากเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขั้นสูง ยานยนต์ไฟฟ้า และบริการดิจิทัล ด้านเงินเฟ้อทั่วไปยังคงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 0.9 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระยะยาวของภูมิภาคในช่วงปี 2557–2562 ส่งผลให้สามารถดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย ขณะเดียวกัน เงินสำรองระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้นช่วยเสริมความแข็งแกร่งของภูมิภาค ท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโลก

ในปี 2569 และ 2570 คาดว่าเศรษฐกิจจะชะลอตัวลงสู่ร้อยละ 4.0 โดยมีแรงกดดันหลักจากการปรับขึ้นภาษีของสหรัฐฯ ซึ่งอาจกดดันอุปสงค์ภายนอก ขณะที่อุปสงค์ภายในยังคงเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ โดยได้รับแรงสนับสนุนจากเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการบริโภคภาคเอกชนที่ยังคงยืดหยุ่น ท่ามกลางภาวะตลาดแรงงานที่เอื้ออำนวย อุปสงค์ด้านเทคโนโลยีจะยังคงช่วยพยุงภาคการส่งออก โดยการส่งออกสินค้าเซมิคอนดักเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มแข็งแกร่งจากการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับ AI แม้จะขยายตัวชะลอตัวลงจากปี 2568 ก็ตาม ขณะที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไปคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.4 ในปี 2569 และร้อยละ 1.5 ในปี 2570 จากระดับพลังงานโลกที่สูงขึ้นและการปรับลดเงินอุดหนุนในหลายประเทศ

ในระยะต่อไป ความเสี่ยงต่อแนวโน้มเศรษฐกิจยังเอนเอียงไปในด้านลบ ท่ามกลางความไม่แน่นอนที่ยังคงอยู่ในระดับสูง โดยอุปสงค์ด้านเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการค้าอาจเป็นได้ทั้งปัจจัยหนุนและความเสี่ยง ด้านบวก การขยายตัวของเทคโนโลยี AI และการลงทุนที่สูงกว่าคาดอาจช่วยหนุนการเติบโตให้สูงกว่ากรณีฐาน อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงจากวัฏจักรเทคโนโลยีหรือการปรับขึ้นภาษีเพิ่มเติม อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ราคาลงทุนโลกที่ยังอยู่ในระดับสูงและความกังวลด้านอุปทานพลังงาน อาจเพิ่มแรงกดดันต่อเงินเฟ้อและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ขณะที่ความผันผวนของตลาดการเงินและการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศมหาอำนาจยังคงเป็นความเสี่ยงด้านลบต่อภูมิภาค

การรักษาความยืดหยุ่นของนโยบายเป็นความท้าทายสำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบายในภูมิภาคอาเซียน+3 โดยเศรษฐกิจของภูมิภาคก้าวเข้าสู่ปี 2569 ด้วยพื้นฐานที่แข็งแกร่ง จากการเติบโตในปี 2568 ที่สูงกว่าคาด อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ และเศรษฐกิจส่วนใหญ่ยังคงมีพื้นที่เชิงนโยบายทั้งด้านการคลังและการเงิน อย่างไรก็ตาม แนวโน้มเศรษฐกิจยังมีความไม่แน่นอนสูง และอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่หลากหลาย ดังนั้น การดำเนินนโยบายที่ยืดหยุ่นและอิงข้อมูลเป็นหลัก (data-dependent) ควบคู่กับการสื่อสารเชิงนโยบายที่ชัดเจน และการประสานนโยบายการคลังและการเงิน จะมีความสำคัญต่อการรักษาการเติบโตและเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับความท้าทายทางเศรษฐกิจ

บทที่ 2 การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน+3 ที่ยึดโยงกันมากขึ้น

บริบทเศรษฐกิจโลกที่ร่ายล้อมภูมิภาคอาเซียน+3 ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยมาตรการภาษี การปรับโครงสร้างภูมิเศรษฐกิจในวงกว้าง และความไม่แน่นอนด้านนโยบายที่เพิ่มสูงขึ้น ได้ก่อให้เกิดคำถามสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการรับมือของภูมิภาคในระยะสั้น ผลกระทบต่อการค้าภายในภูมิภาคที่เชื่อมโยงถึงกันมากขึ้น และการวางยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจในระยะยาว บทนี้นำเสนอมุมมองเชิงโครงสร้างเพื่อประเมินประเด็นดังกล่าว โดยวิเคราะห์พัฒนาการของความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของภูมิภาคในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา และนายตพลวัตวัฏจักรเศรษฐกิจและการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ตลอดจนพิจารณาแนวทางที่ประเทศต่าง ๆ สามารถเสริมสร้างความยืดหยุ่นและการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน+3 ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับสองทศวรรษก่อน ซึ่งเปลี่ยนแปลงมุมมองเดิมที่ว่าภูมิภาคนี้เป็นเพียงฐานการผลิตเพื่อรองรับอุปสงค์จากภายนอก ในด้านอุปทาน โครงสร้างการผลิตของภูมิภาคได้พัฒนาจากการมีประเทศญี่ปุ่นเป็นศูนย์กลาง ไปสู่โครงสร้างที่มีประเทศจีนเป็นแกนสำคัญ โดยมีสินค้าขั้นกลางและสินค้าทุนเป็นองค์ประกอบสำคัญในเครือข่ายการผลิตแบบบูรณาการ ในด้านอุปสงค์ ภูมิภาคอาเซียน+3 ได้ก้าวขึ้นเป็นแหล่งอุปสงค์สำคัญของโลก โดยมีขนาดรวมใหญ่กว่าสหรัฐอเมริกา และอุปสงค์ภายในภูมิภาคมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับในอดีต

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างดังกล่าวทำให้ภูมิภาคอาเซียน+3 มีความพร้อมมากขึ้นในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางการค้าในปัจจุบัน โดยสามารถพึ่งพาอุปสงค์ภายในได้มากขึ้น และพึ่งพาดตลาดนอกภูมิภาคน้อยลง ขณะที่การบูรณาการด้านอุปทานสะท้อนความเชื่อมโยงภายในห่วงโซ่อุปสงค์ในระดับภูมิภาค มีใช้เพียงการเปลี่ยนเส้นทางการค้าที่มีมูลค่าเพิ่มภายในประเทศอย่างจำกัด ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าภูมิภาคจะปลอดภัยจากแรงกดดันภายนอก แต่ชี้ให้เห็นถึงระดับความยืดหยุ่นของภูมิภาคที่อาจสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้

ความเชื่อมโยงที่ยึดโยงกันมากขึ้นยังทำให้วัฏจักรเศรษฐกิจของอาเซียน+3 ขับเคลื่อนสอดคล้องกันมากขึ้น โดยปัจจัยระดับภูมิภาคสามารถอธิบายความผันผวนทางวัฏจักรได้มากพอ ๆ กับปัจจัยระดับโลก ความยืดหยุ่นในภูมิภาคที่มากขึ้นนี้ช่วยรองรับแรงกระแทกจากอุปสงค์ภายนอกได้บางส่วน อย่างไรก็ตาม หากเกิดแรงกระแทกขึ้น ผลกระทบภายในภูมิภาคมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น ทำให้การบริหารเศรษฐกิจมหภาคภายในประเทศมีใช้เพียงเรื่องภายในประเทศเท่านั้น หากแต่เป็นประเด็นสำคัญในระดับภูมิภาคด้วย ขณะเดียวกัน การเตรียมพร้อมต่อแรงกระแทกจากเศรษฐกิจโลกยังเป็นความจำเป็น เนื่องจากปัจจัยระดับโลกยังคงมีอิทธิพลต่อพลวัตวัฏจักรเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้อย่างมีนัยสำคัญ

ในระยะยาว ความท้าทายสำคัญคือการรักษาความยืดหยุ่นและการเติบโตท่ามกลางความเชื่อมโยงที่อาจมีบริบทเปลี่ยนแปลงไป หลายประเทศได้รับประโยชน์จากการยกระดับห่วงโซ่อุปสงค์การผลิต แต่ขณะเดียวกันก็เผชิญความเสี่ยงจากการกระจุกตัวภายในภูมิภาคที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น โจทย์เชิงนโยบายที่สำคัญคือการใช้ประโยชน์จากการบูรณาการ ควบคู่กับการบริหารความเปราะบางที่เกิดขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญสามประการ ได้แก่ การยกระดับขีดความสามารถภายในประเทศไปสู่เศรษฐกิจมูลค่าสูง การกระจายความเสี่ยงเพื่อลดความเปราะบางจากการกระจุกตัว และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการบูรณาการอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน การยกระดับการบูรณาการจำเป็นต้องก้าวข้ามการเปิดเสรีทางการค้า ไปสู่การส่งเสริมความเชื่อมโยงด้านการลงทุนภายในภูมิภาคมากขึ้น

เมื่อมองไปข้างหน้า ความตั้งครีดยทางภูมิเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การปรับสมดุลทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยีดิจิทัล และการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียว จะยังคงกำหนดทิศทางบูรณาการทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน+3 ต่อไป การรับมือกับบริบทดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการปรับตัว และความร่วมมือระดับภูมิภาคที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา การเติบโตของภูมิภาคอาเซียน+3 ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเปิดกว้าง การบูรณาการ และความร่วมมือ และการรักษาเส้นทางดังกล่าวไว้ท่ามกลางโลกที่มีความไม่แน่นอนมากขึ้น จำเป็นต้องยกระดับทั้งสามด้านข้างต้นให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น